

૪૬૧૯

॥ શ્રી ॥

પહોપતનનિર્ણય.

આ

નિત્ય ઉપયોગનેા અને ભવિષ્ય જણાવનારો ગ્રંથ

“ મુંબઈ મધ્યે ”

ચદુવંશી ભાટીયા જ્ઞાતીય ઠક્કર

ગોવર્ધનદાસ લક્ષ્મીદાસ

પ્રાચીન ગ્રંથપ્રકાશક

એએએ

ગુજરાતીમાં ટીકા બનાવી સુધારા વધારા સાથે,

“ ગણપત દૃષ્ટાન્તા ” છાપખાનામાં છપાવી

પ્રસિદ્ધ કરીએ.

સંવત ૧૯૪૭. સને ૧૮૯૧.

(સને ૧૮૬૭ નાં ૨૫ માં કાયદામુજબ હક્ક રજીસ્ટર કર્યા છે.)

જિનાન (x) આના.

॥ अर्पणपत्रिका ॥

कृष्णं विष्णुं फणीशं शिवममरमुनिं व्यासदेवं शुकं च
श्रीविष्णुस्वामिदेवप्रभुप्रभृतिगुरुकृत्योमस्वर्षान्नमामि ॥
आचार्यं विष्णुराजं यतिवरममलं मंगलं देवकोदि
विष्णुश्रौतादिप्रेमाकर मुनिसुगुरुन् लक्ष्मणादेशिकं च ॥ १ ॥
वन्दे वाग्देवतां तां व्रजपतिमुखजां वल्लभाचार्यसंज्ञां
श्रीगोपीनाथसंज्ञां गुरुवरममलं विदलं विदलेशम् ॥
तत्पुत्रान् सप्तसंख्यानं तदधि च रघुनाथार्यवंश्यान् गुरुं श्री
गोविंदाचार्यमस्यात्मजनिगुरुवरं देवकीनन्दनार्यम् ॥ २ ॥
साधूनां त्राणनाथ त्रिदशरिपुविनाशाय धर्माविनाय
साक्षात्सर्वेश्वरो यः पतिर्भगवद्गुणैर्हि गोपाङ्गनानाम् ॥
सस्वांगेनावतीर्णः स्वरुतनिगमनं वीक्ष्य विकृत्यासयुक्तम्
सर्वान् गोलोकनेता जयतिरतमां देवकीनन्दनार्यः ॥ ३ ॥
साम्मुख्ये विदुषां गणः प्रविलसन्पार्श्वे स्थिता भूभुजः
पृष्ठे सन्ति सहस्रशः परिचराः सेवाधिकारे तथा ॥
एतस्मादिति निश्चितं मनसि मे पर्णा रूपा वेष्णवी
श्रीमान् देवकिनन्दनं प्रतिदिनं पायाज्जगन्मङ्गलः ॥ ४ ॥
आचार्यकार्यस्य धुरं दधानान् विराजमानान्विदुषां समाजे ॥
श्रीदेवकीनन्दननामधेयान् प्रगम्य मन्त्रां विनयानतेन ॥ ५ ॥
श्रीगोविन्दतनूभवान् क्षितितले धर्मप्रचारोद्भवान्
स्वाचार्यान् तद्वि लब्धहर्षनुभवान् विद्यामहावैभवान् ॥
श्रीमद्वल्लभवंशमौक्तिकमणीन् श्रीदेवकीनन्दनान्
नामनाममहं स्वनाम् कथयन् ग्रन्थोपदामर्पये ॥ ६ ॥
लक्ष्मीदासतनूजो गोवर्धनदासनामधेय इदम् ॥
भट्टिभवस्तानदं ग्रन्थममुं चार्पयत्युपदाम् ॥ ७ ॥

પ્રસ્તાવના.

—♦♦—
॥ શ્લોક ॥

ઉચ્ચૈર્બ્રહ્માણ્ડસ્વણ્ડદ્વિતયસહચરં કુમ્ભયુગ્મં દધાનઃ
પ્રેક્ષન્નાગારિપક્ષપ્રતિભટવિકટશ્રોત્રતાલાભિરામઃ
દેવઃ શંભોરપત્યં ભુજગપતિતનુસ્પર્ધિવર્ધિષ્ણુહસ્ત
સ્ત્રૈલોકયાશ્ચર્યમૂર્તિઃ સ જયતિ જગતામીશ્વરઃ કુઞ્જરાસ્યઃ ॥ ૧ ॥

॥ આર્યા ॥

કરબદરસદશમસ્થિલં ભુવનતલં યત્પસાદતઃ કવયઃ

પશ્યન્તિ સૂક્ષ્મમતયઃ સા જયતિ સરસ્વતી દેવી ॥ ૨ ॥

સાંપ્રત ધર્મસંબંધી આત્મતાનાં નિર્ણયને અર્થે ઘણીજ મુઝવણુ જોઈ પોતેજ પોતાનાં મનનો ખુલાસો કરી સંશયરહિત થૈ શકે એવા કેટલા-એક ગ્રંથો આપણાં પૂર્વજ મહર્ષિભૈયે કહ્યાણુને અર્થે કરી રાખેલ છતાં આપણે તેનો ઉપયોગ કરતા નથી. દૈવ આપણુને સારાં નરસાં ભવિષ્યની અગાડીથી કુદરતી ચેતવણી આપતાં છતાં અજ્ઞાનને લિધે સમજવામાં આવતી નથી તેથી આપણું ઓચિંતા મહા સંકટના ભોગ થૈ પડીયે છીયે વાસ્તે જો તે વિષયનું આપણે પૂર્ણપણે જ્ઞાન મેળવ્યું હોય તો કેટલાએક આવતાં દુઃસહ દુઃખોનો શાસ્ત્રરીતે અટકાવ કરી ભવિષ્યમાં આવતા સંકટથી દુર રહી શકાય તે વિષયનાં કેટલાએક ગ્રંથો પ્રસિદ્ધ કરી મહારા ધર્મ બાંધવોને અજ્ઞાન નિદ્રામાંથી જાગૃત કરવાની ઇચ્છાથી હાલ નિર્ણયસંબંધી ગ્રંથો પ્રસિદ્ધ કરવાનું કામ મેં હાથ ધર્યું છે તેમાનાં નિલ

અનતી આખતોનાં પોતે પોતાની મેળે ખુલાસા સમજી શકાય એવા કેટલાએક ગ્રંથોની ગુજરાતીમાં ટીકાની આવશ્યકતા જોઈ તેમાનો પ્રથમ સંક્ષિપ્ત “સ્વપ્ન નિર્ણય તથા આયુષ્ય નિર્ણય” નામનો નહાનો સરખો ગ્રંથ પ્રસિદ્ધ કરી સ્વદેશ બાંધવોની સેવામાં સાદર કાઢે છે. તેનો પૂર્ણપણે સત્કાર થયાથી બીજો આ “પટલી (ચિચી) પતન નિર્ણય” નામનો ગ્રંથ તરતજ છપાવી પ્રસિદ્ધ કરવાની ઇચ્છા થઈ કારણ હાલમાં ધર્મસંબંધી જ્ઞાનદર્શક ગુજરાતી ટીકાનું એક ધર્મસિંધુ તથા સુતક નિર્ણય ના પ્રસિદ્ધ કર્તાએ લોકોપકાર કરેલ સિવાય બીજા ગ્રંથો જોવામાં આવતા નથી અને તે ગ્રંથોનો અને અમોએ પ્રસિદ્ધ કરેલા સ્વપ્ન તથા અયુષ્ય નિર્ણયનો કેટલો ઊપયોગ થાય છે તે સુત્ર વાંચનાર પોતેજ વિચાર કરશે. વાસ્તે છુટી છુટી આખતોનાં નાહનાં નાહનાં ગ્રંથો અદ્ય ક્રિમતથી લોકોને મળી શકે તેવા છપાવી અનતી મેહેનતે ગુજરાતી ટીકા સાથે પ્રસિદ્ધ કરવા ઇચ્છેર સાનુકુલ થાઓ.

હાલ આ પ્રસિદ્ધ કાઢેલા ગ્રંથ મધ્યેનો વિષય ઘણો ઊપયોગી છતાં તેનું વિવેચન યથામતી સંક્ષેપે કરી મેળવેલા ઊદાહરણોથી નિત્ય ઊપયુક્ત છતાં થોડામાં સમજી શકાય તેવા લીધા છે એની શાંતીમાં આવેલા પ્રકારનો ખુલાસો તથા તેમાં અવશ્ય લાગનારા પદાર્થોની યાદી મંત્રોનાં નામ શાયે આ ગ્રંથની સમાપ્તિમાં આપીછે મંત્રો ગ્રંથ વધવાના ભયથી લીધા નથી કારણ તે મંત્રો જાણનારા વિદ્વાન બ્રાહ્મણનેજ તે ડાવી શાંતી કરવી. હવે પછી શકુન નિર્ણય નામનો ગ્રંથ જેમાં નિત્ય થતા શકુનોનો ખુલાસો ઊત્તમરીતે આપવામાં આવશે તેની ધર્માભિમાની લોકોએ ઇચ્છા રાખી પોતાના નામ અમારી દુકાને મુકવા કૃપા કરવી.

ગોવર્ધનંદાસ લક્ષ્મીદાસ

પ્રાચીન ગ્રંથ પ્રકાશક

અનુક્રમણિકા.

શ્લોક૦ પુરુષોનું શરીર	પૃષ્ઠ.	શ્લોક૦ પુરુષોનું શરીર	પૃષ્ઠ.
૩ મસ્તક.	૧	૮ ગળો.	૩
૩ ચોટલી.	૧	૮ કંઠનાખાહેર.	૩
૩ ડાબોગાલ.	૧	૯ જમણાખાંદો.	૩
૩ જમણાગાલ.	૧	૯ ડાબાખાંદો.	૩
૩ અંખોડો.	૧	૯ જમણાહાથ.	૩
૪ બાલનીઅણી.	૨	૯ જમણાકાડો.	૩
૪ તાળવો.	૨	૧૦ જમણાહાથનીપુઠ.	૪
૪ કપાળ.	૨	૧૦ આંગળા.	૪
૪ ભમરા.	૨	૧૦ નખો.	૪
૫ ભમરાનુંમધ્ય.	૨	૧૦ હાથનુમધ્ય.	૪
૫ જમણોનેત્ર.	૨	૧૧ પુઠ.	૪
૫ ડાબોનેત્ર.	૨	૧૧ કાખ.	૪
૫ મુખ.	૨	૧૧ પેટ.	૪
૬ નાક.	૨	૧૧ છાતી.	૪
૬ નાકનીઅણી.	૨	૧૨ બનેસ્તન.	૪
૬ જમણાકાન.	૨	૧૨ કુખો.	૪
૬ ડાબાકાન.	૨	૧૨ ડાબોભુજ.	૪
૭ ગાલનુંમધ્ય.	૩	૧૨ જમણાભુજ.	૪
૭ નીચેનો હાઠ	૩	૧૩ ડાબાહાથ.	૫
૭ ઉપરનોહાઠ.	૩	૧૩ ડાબાકાંડો.	૫
૮ હાથભીણેલા.	૩	૧૩ ડાબાહાથનીપૃષ્ઠ.	૫
૮ દાઢી	૩	૧૩ આંગળાં.	૫

શ્લોકો	પુરુષોનાં શરીર	પૃષ્ઠ.	શ્લોકો	પુરુષોનાં શરીર	પૃષ્ઠ.
૧૩ નખો.		૫	૨૪ ખાલીપાત્રમાં.		૮
૧૪ હાથનોમધ્ય.		૫	૨૪ રસોઈની અગ્નિમાં.		૮
૧૪ કમર.		૫	૨૪ દેવમંદીરમાં.		૮
૧૪ નાભી.		૫	૨૪ સભામાં.		૮
૧૪ પેડું.		૫	૨૫ ધરનાંમધ્યમાં.		૮
૧૫ ઈંદ્રી.		૫	૨૫ બન્નેનાવચમાં.		૮
૧૫ શાયળ.		૫	૨૫ પાક્ષીનું યુષ્ઠ		૮
૧૫ જંધન.		૫	૨૬ દીવા ઉપર.		૯
૧૫ ગુદ.		૫	૨૭ કપડા તથા દાગી		૯
૧૬ ગુડા.		૬	નાંઉપર.		
૧૬ ગુદકં.		૬	૨૮ હથીઆર ઉપર		૯
૧૬ જંધા.		૬	૨૯ બેસવાના વાહન ઉપર.		૯
૧૬ પગ.		૬	સ્ત્રીઓનાં શરીર ઉપર.		
૧૭ ખુર.		૬	૩૧ મસ્તક.		૧૦
૧૭ પેની.		૬	૩૧ ટાળુ.		૧૦
૧૭ પગના આંગળા.		૬	૩૧ વેણી.		૧૦
૧૭ નખો.		૬	૩૧ બાલના છેડાં.		૧૦
૧૮ તળીયા.		૬	૩૨ ગરદન.		૧૦
૧૯ સુતાછતાં.		૬	૩૨ કપાળ.		૧૦
૨૦ બેઠાછતાં.		૭	૩૨ જમણોગાલ.		૧૦
૨૧ એકાપાત્રમાં.		૭	૩૨ ડાબોગાલ.		૧૦
૨૨ ચાલતાંચાલતાં.		૭	૩૩ જમણોકાન.		૧૧
૨૩ અન્નમાં.		૮	૩૩ ડાબોકાન.		૧૧

શ્લોક૦ સ્ત્રિઓનું શરીર	પૃષ્ઠ.	શ્લોક૦ સ્ત્રિઓનું શરીર	પૃષ્ઠ.
૩૩ જમણોનેત્ર.	૧૧	૩૯ પેટ.	૧૩
૩૩ ડાબોનેત્ર.	૧૧	૪૦ ડુડી.	૧૩
૩૪ નાક.	૧૧	૪૦ યોની.	૧૩
૩૪ ઉપરનું હોઠ.	૧૧	૪૦ કંમર.	૧૩
૩૪ નીચેનું હોઠ.	૧૧	૪૦ ગુદ.	૧૩
૩૪ બન્નેબીણોલાહોઠ.	૧૧	૪૧ સાયળ.	૧૩
૩૫ દાઢી.	૧૧	૪૧ જાગો.	૧૩
૩૫ મોઢું.	૧૧	૪૧ ગુડા.	૧૩
૩૫ કંઠ.	૧૧	૪૧ ધુટણ.	૧૩
૩૫ બગલો.	૧૧	૪૨ જમણો પગ.	૧૩
૩૬ પુંઠ.	૧૨	૪૨ ડાબો પગ.	૧૩
૩૬ કાખો.	૧૨	૪૨ પગના આંગળા.	૧૩
૩૬ કાંધ.	૧૨	૪૨ પગના નખો.	૧૩
૩૬ હાથનુમધ્ય.	૧૨	૪૩ સરડાનો પ્રકાર	૧૪
૩૭ જમણોહાથ	૧૨	૪૭ પોતાનાં જન્મ નક્ષત્રે.	૧૫
૩૭ ડાબોહાથ	૧૨	૪૮ દિશાક્ષળ	૧૬
૩૭ જમણોકાડો	૧૨	૫૦ તિથિક્ષળ.	૧૭
૩૮ ડાબોકાડો	૧૨	૫૪ વારક્ષળ.	૧૮
૩૮ હથેળીમાં	૧૨	૫૫ નક્ષત્રક્ષળ.	૧૮
૩૮ હાથની પૃષ્ઠ	૧૨	૬૧ યોગક્ષળ.	૨૦
૩૮ આગળાં.	૧૨	૬૨ કરણક્ષળ.	૨૦
૩૮ નખો.	૧૨	૬૩ લગ્નક્ષળ	૨૧
૩૯ સ્તન	૧૨	૬૮ શાન્તિપ્રકાર	૨૨
૩૯ છાતી.	૧૨	૧ પંચગવ્યાદી	૨૭
૩૯ કાખો.	૧૩	શાન્તિસાહિત્ય	૩૦

॥ શ્રી ॥

અથ પહ્લીપતનનિર્ણયપ્રારંભઃ

॥ શ્લોક ॥

અથાતઃ સંપ્રવક્ષ્યામિ ફલં પદ્મ્યાઃ પ્રપાતને ॥

યદ્યદંગે નુળાં દૃષ્ટં તત્તદેવ વિશેષતઃ ॥ ૧ ॥

અર્થ—હવે જે પુરૂષનાં શરીર ઉપર પદ્મી (સીસી) પડવા થકી
સ્થાન પરત્વે વિશેષે કરીને શું ફળ આપનારી થાય છે તે કહું છું.

॥ શ્લોક ॥

ગર્ગવારાહમાંહવ્યનારદાઘૈર્યથોદિતમ્ ॥

તત્તત્કાર્યવિશેષેણ જ્ઞાતવ્યં સુવિચક્ષણૈઃ ॥ ૨ ॥

અર્થ—ગર્ગ, વારાહ, માંડવ્ય, નારદ, ઇત્યાદીક મહર્ષિઓએ જે ફળ
કહ્યાં છે તે પ્રમાણે ચતુર તથા કુશળ પુરૂષોએ સમજવાં.

॥ શ્લોક ॥

શિરઃ શિસ્વાયાં સુસ્વમાતનોતિ વામે કપોલે

પ્રિયદર્શનં સ્યાત્ ॥ દક્ષે કપોલે પ્રિયસંપદોઽસ્ય-

સ્યાત્કેશવંધેપિ ચ રોગવંધઃ ॥ ૩ ॥

(૨)

અર્થ—મસ્તક તથા ચોટલી ઉપર પડેથી સુખ આપનારી. ડાબાગાલ ઉપર પડેથી, મિત્ર દર્શન. જમણાગાલ ઉપર પડેથી સગાં સંબંધીનેા મિલાપ. અને કેશનાં અંગેડા ઉપર પડી તેા રાગની ઉત્પત્તિ.

॥ શ્લોક ॥

કેશાંતિ નિધનં પ્રોક્તં વ્રહ્મસ્થાને મૃતિમવં ॥

લલાટે શ્રિયમામોતિ બ્રુવોસ્તુ ધનહાનિકૃત્ ॥ ૪ ॥

અર્થ—ચોટલીનાં છેડા ઉપર પડેથી મૃત્યુ કષ્ટુ છે. તાળુઆ ઉપર પડેથી મૃત્યુતુલ્ય કષ્ટ. કપાળ ઉપર પડેથી લક્ષ્મીની પ્રાપ્તિ. અને આંખ ઉપરનાં બમરા ઉપર પડેથી ધનની હાની કરનારી છે એમ જાણવું.

॥ શ્લોક ॥

ધનલાભો બ્રુવોર્મધ્યે દક્ષિણે નયને શુભમ્ ॥

વામે ષંધનમામોતિ ઘક્ત્રે મિષ્ટાન્નભોજનમ્ ॥ ૫ ॥

અર્થ—બે બમરાનાં વચ્ચે પડેથી દ્રવ્યનો લાભ. જમણી આંખ ઉપર પડેથી શુભ. ડાબીઆંખ ઉપર પડેથી ખાંધન ધરે. અને સુખ ઉપર પડીતેા મિષ્ટાન્ન ભોજન મળશે એમ જાણવું.

॥ શ્લોક ॥

નાસિકાયાં ચ સૌભાગ્યં નાસાગ્રે વ્યસનં ભવેત્ ॥

લાભસ્તુ દક્ષિણે કર્ણે વામે કર્ણે ચ દુઃસ્વભાક્ ॥ ૬ ॥

અર્થ—નાક ઉપર પડેથી સૌભાગ્ય. નાકની અણી ઉપર પડેથી

(૩)

સંકટ. જમણા કાન ઊપર પડેથી લાભ. અને ડાબાકાન ઊપર પડી
તો દુઃખ પ્રાપ્ત થશે એમ જાણવું.

॥ શ્લોક ॥

ગંડપ્રદેશયોર્મધ્યે ભોજનં પરિકીર્તિતમ્ ॥

અધરોષ્ઠે ધનૈશ્વર્યમૂર્ધ્વોષ્ઠે કલહો ભવેત્ ॥ ૭ ॥

અર્થ—ગાલનાં વચ્ચેમાં પડેથી ભોજન કહેલ છે. નીચેનાં હોઠ
ઊપર પડેથી દ્રવ્ય તથા ઐશ્વર્ય. અને ઊપરના હોઠ ઊપર પડી તો
કલેશ થશે એમ જાણવું.

॥ શ્લોક ॥

સંપુટે મૃત્યુમાપ્નોતિ ચુચુકે રાજવિગ્રહમ્ ॥

સુહૃદાગમનં કંઠે બહિઃકંઠે રિપોર્ભયમ્ ॥ ૮ ॥

અર્થ—અને બીજીલા હોઠ ઊપર પડેથી મરણ આપનારી.
દાઢી ઊપર પડેથી રાજ સાથે વૈર. કંઠ ઊપર પડેથી મિત્રનું આવડું.
અને કંઠનાં બહાર પડી તો શત્રુનોભય પ્રાપ્ત થશે એમ જાણવું.

॥ શ્લોક ॥

વિજયં દક્ષિણસ્કંધે વામસ્કંધે પરાજયમ્ ॥

અર્થહાનિઃ કરે પ્રોક્તા મણિબંધે વિભૂષણમ્ ॥ ૯ ॥

અર્થ—જમણા કાંધ ઊપર પડેથી વિજય. ડાબાકાંધાં ઊપર
પડેથી પરાજય. હાથ ઊપર પડેથી દ્રવ્ય નાશ અને કાંડા ઊપર
પડી તો અલંકાર (દાગીનાં) પ્રાપ્ત કરનારી થશે એમ જાણવું.

(૪)

॥ શ્લોક ॥

કરપૃષ્ઠે ડર્થહાનિઃ સ્યાદંગુલીષુ પ્રિયાગમઃ ॥

નસ્રેષુ ધનહાનિઃ સ્યાત્કરમધ્યે મહત્સુસ્વમ્ ॥ ૧૦ ॥

અર્થ—હાથની પાછળ પડેથી દ્રવ્યનો નાશ. આગળાં ઊપર પડેથી પોતાનાં વાહલાં આવશે. નખ ઊપર પડેથી દ્રવ્યનો નાશ અને હાથનાં મધ્યભાગ ઊપર પડી તે મોટું સુખ પ્રાપ્ત થશે એમ જાણવું.

॥ શ્લોક ॥

પૃષ્ઠે પરોક્ષવાર્તા ચ પાર્શ્વયોર્બંધુદર્શનમ્ ॥

ઉદરે ધનસંપ્રાપ્તિર્હૃદિ સૌખ્યવિવર્દનમ્ ॥ ૧૧ ॥

અર્થ—પુંઠઊપર પડેથી બાહ્યારથી સમાચાર આવશે. કુખ ઊપર પડેથી બામ્બો મીલાપ થશે. પેટઊપર પડેથી દ્રવ્યની પ્રાપ્તિ અને તદ્દય ઊપર પડીતો સુખની વૃદ્ધિ થશે, એમ જાણવું.

॥ શ્લોક ॥

સ્તનયુગ્મે ચ સૌભાગ્યં કક્ષયોઃ સ્ત્રોસુસ્વાવહમ્ ॥

વામે બાહૌ બહુક્રેશો યશઃ સ્યાદ્દક્ષબાહુકે ॥ ૧૨ ॥

અર્થ—અન્ને સ્તનો ઊપર પડેથી સૌભાગ્યની પ્રાપ્તિ. અન્ને બગ-નોઊપર પડેથી સ્ત્રીને સુખાકારી. ડાબા બાહુ ઊપર પડેથી ધણાંકદેશો અને જમણાં બાહુ ઊપર પડીતો યશની પ્રાપ્તિ થશે એમ જાણવું.

(૫)

॥ શ્લોક ॥

કરે કલત્રકલહં મણિબંધે ધનાપહમ્ ॥

કરપૃષ્ઠે ચાંગુલીષુ ભૂષણં હાનિકૃન્નસે ॥ ૧૩ ॥

અર્થ—હાથ ઊપર પડેથી સ્ત્રી સાથે ક્લેશ. કાંડા ઊપર પડેથી દ્રવ્યનો નાશ. હાથની પુઠ ઊપર અથવા આંગળી ઊપર પડેથી આભૂષણની પ્રાપ્તિ અને હાથના નખ ઊપર પડેથી હાની કરનારી થશે એમ જાણવું.

॥ શ્લોક ॥

કરમધ્યે ધનપ્રાપ્તિઃ કટ્યાં વસ્ત્રવિભૂષણમ્ ॥

જયઃ કીર્તિર્ભવેન્નાભૌ બંધને વ્યાધિવંધનમ્ ॥ ૧૪ ॥

અર્થ—હાથના મધ્યે પડેથી ધનની પ્રાપ્તિ. કમર ઊપર વસ્ત્ર પેહેરવા મળશે. નાભી ઊપર પડેથી જય તથા કીર્તિની પ્રાપ્તિ. પેડુ ઊપર પડેલો રોગનું બંધન થશે એમ જાણવું.

॥ શ્લોક ॥

ગુહ્યસ્થાને મૃતિર્જ્ઞેયા ઝર્વોસ્તુ વસ્ત્રહાનિકૃત્ ॥

જઘને ધનનાશાય ગુદે રોગસમાગમઃ ॥ ૧૫ ॥

અર્થ—ગુહ્યસ્થાન (ઘંટી) ઊપર પડેથી મરણ જાણવું. માંડી ઊપર પડેથી વસ્ત્રનું નાશ કરવાવાળી. જઘન (કમરની આગાડીની બાજુ) ઊપર પડેથી દ્રવ્યના નાશનું કારણ. અને ગુહ્યસ્થાન ઊપર પડેલો રોગનું આગમન થશે એમ જાણવું.

(૬)

॥ શ્લોક ॥

જાન્વોસ્તુ બંધનં પ્રોક્તં ગુલ્ફયોઃ સ્ત્રીવિનાશનમ્ ॥

જંઘયોર્ગમનં પ્રોક્તં પાદયોર્બંધનં તથા ॥ ૧૬ ॥

અર્થ—અન્ને ગુફાણુ ઊપર પડેથી બંધન કહેલું છે. શુદ્ધઊપર પડેથી આનો નાશ. જંઘા (અન્ને ધ્રુવણુની નીચે પગ શુદ્ધી) પર પડેથી પ્રવાસ કહેલો છે અને અન્ને પગ ઊપર પડીતો બંધન થશે એમ જાણવું.

॥ શ્લોક ॥

સુરયોર્મૃત્યુમાપ્નોતિ પાદપૃષ્ઠે સુખપ્રદમ્ ॥

પાદાંગુલ્યાં પુત્રનાશઃ પશુભૃત્યાન્નલ્લેષુ ચ ॥ ૧૭ ॥

અર્થ—પુર ઊપર પડેથી મરણ પ્રાપ્તિ. પેની ઊપર પડેથી સુખ આપવાવાળી. પગનાં આંગળા ઊપર પડેથી પુત્રનો નાશ અને પગના નખ ઊપર પડીતો પશુ તથા ચાકરનો નાશ થશે એમ જાણવું.

॥ શ્લોક ॥

શત્રુક્ષયો ભવેત્પાદતલે ચૈવં વિનિર્ણયઃ ॥

યદુક્તં તુ ફલોદ્દેશં તત્સ્વકીયં પ્રકીર્તિતમ્ ॥ ૧૮ ॥

અર્થ—પગનાં તળીઆ ઊપર પડેથી શત્રુનો નાશ થશે એવો નિર્ણય છે. અહીં સૂધી જે ફળના ઉદ્દેશ કહ્યા તે સરવે પોતાને પ્રાપ્ત થશે.

॥ શ્લોક ॥

શયને સંસ્થિતે પત્ની પતિતા યદિ દૃશ્યતે ॥

(૭)

તદા શુભફલં ન સ્યાદશુભં વર્જ્યતે સદા ॥ ૧૯ ॥

અર્થ—ખિલાનાં ઊપર સુતીવખતે જે પાલ પડી એમ જેવામાં આવે તો શુભ ફળ નથી અને સર્વકાળ અશુભની વૃદ્ધિ છે એમ જાણવું.

॥ શ્લોક ॥

ઉપવિષ્ટાસને પછી પતિતા યદિ દશ્યતે ॥

શુભાશુભફલં ચૈવ તત્તથૈવ ભવિષ્યતિ ॥ ૨૦ ॥

અર્થ—આસન ઊપર બેઠા ઊપરાંત જે પછી પડી એવું જેવામાં આવે તો કાંઈકશુભ અને કાંઈક અશુભ એવા બને ફળો થશે એમ જાણવું.

॥ શ્લોક ॥

ઉચ્છિષ્ટેસંસ્થિતા પછી પતિતા યદિ દશ્યતે ॥

પતને ફલમાદિષ્ટં બંધૂનાં ચૈવ સૌહૃદમ્ ॥ ૨૧ ॥

અર્થ—જમેલા એકાઅનનાં પાન ઊપર પછી પડતાં દીઠામાં આવે તો પડવાનું ફળ પોતાનાં ભાઈઓ તથા મિત્રોને જાણવું.

॥ શ્લોક ॥

ગમ્યમાને ચ પછી તુ પતિતા ચ ભવેદ્યદિ ॥

યથોક્તં ફલમાદિષ્ટં શત્રૂણામિતિ નિશ્ચયઃ ॥ ૨૨ ॥

અર્થ—ચાલતાં જતાં છતાં જે ચીચીનું પડવું થાય તો પૂર્વે કહ્યાં છે તે ફળ આપણાં શત્રુને થશે એમ નિશ્ચય જાણવું.

(૮)

॥ શ્લોક ॥

આહારે પતિતા પછી તદાહારં પરિત્યજેત્ ॥

વિનાશનં પતિતા પાત્રે વ્યાધિશોકભયપ્રદા ॥ ૨૩ ॥

અર્થ—જમવાનાં પદાર્થ ઊપર છાપકી પડી તો તે પદાર્થનો ત્યાગ કરવો અને અન્ન વગરનાં ખાલી પાત્રમાં પડે તો વ્યાધી શોક તથા ભય આપવાવાળી થશે એમ જાણવું.

॥ શ્લોક ॥

પચનાશ્નૌ પતેત્પછી ગૃહિણી મૃત્યુમામુયાત્ ॥

દેવાલયે તુ રાજા ચ સભામધ્યે સભાપતિઃ ॥ ૨૪ ॥

અર્થ—રશોધની અગ્નીમાં પાલ પડી તો સ્ત્રી મરણ પામશે. દેવળમાં રાજા અને સભામાં પડી તો સભાપતી એઓનાં મરણ જાણવાં.

॥ શ્લોક ॥

ગૃહમધ્યે ગૃહસ્થશ્ચ દ્વયોર્મધ્યે નરોત્તમઃ ॥

પલ્લવોઃ પરસ્પરં યુદ્ધં પતિતં યદિ દશ્યતે ॥

સર્વદુઃસ્વવિનાશાય સુખદં ગૃહવાસિનામ્ ॥ ૨૫ ॥

અર્થ—ધરના મધ્યભાગમાં પડેથી ધરધણીનું. બેજાણનાં મધ્ય ભાગમાં પડેથી બન્ને માંથી જે ઊત્તમનર તેનો નાશ જાણવો. છાપકીની પોતામાં લડાઈ ચાલ્યા છતાં નીચે પડેલી દીઠામાં આવે તો બધા દુઃખોનો નાશ થશે અને તે ધરમાં રહેનારાને સુખ મળશે એમ જાણવું.

॥ શ્લોક ॥

यदि पल्ल्याः प्रपातेन दोषो नाशयते गृहे ॥

तद्वहं नाशमायाति त्यजेन्मासत्रयं ततः ॥ ૨૬ ॥

અર્થ—જો પલ્લીપડવા થકી ધરમધ્યેના દીવાનો નાશ (ખુબુ) થાય તો તે ધરનો નાશ થશે વાસ્તે ત્રણ મહિનાં સુધી તે ધરનો ત્યાગ કરવો.

॥ શ્લોક ॥

પલ્લ્યાઃ પ્રપતનં વસ્ત્રે ભૂષણે ચૈવ દશ્યતે ॥

માનહાનિર્ભવેત્તસ્ય કલહો વા ભવિષ્યતિ ॥ ૨૭ ॥

અર્થ—જો ઘણી પોતાના કપડા તથા અલંકાર ઊપર જો પાલનું પડવું જોશે તો તે ઘણીનાં માનની હાની અથવા કલહો થશે.

॥ શ્લોક ॥

આયુધેષુ ચ દશ્યેત यदि पल्ल्याः प्रपातनम् ॥

स्वहस्तયुद्धमाप्नोति शत्रुहानિस्तदा भवेत् ॥ ૨૮ ॥

અર્થ—હથીઆરો (તરવાર ઇત્યાદી) ઊપર જો પાલનું પડવું દીઠામાં આવેતો પોતાનાં હાથે કરી યુદ્ધ થશે અને તેમાં શત્રુનો નાશ થશે.

॥ શ્લોક ॥

वाहने संप्रदश्येत गमनं परिदूषितम् ॥ ૨૯ ॥

અર્થ—પોતાનાં વાહનનાં (અશ્વાદીક) ઊપર જો પલ્લી પડેલી દીઠામાં આવે તો કષ્ટયુક્ત પ્રવાસ થશે એવું જાણવું.

(૧૦)

(અર્હાંઆં સુધી પુરુશોના શરીર ઉપર પદ્મી પતનનો નિર્ણય કહ્યો.)

॥ શ્લોક ॥

અથ સ્ત્રીણાં વિશેષેણ ફલં પલ્લ્યાઃ પ્રપાતને ॥

તત્તત્સ્થાનવિશેષેણ જ્ઞાતવ્યં સુવિચક્ષણૈઃ ॥ ૩૦ ॥

અર્થ—હવે સ્ત્રીઓનાં અંગ ઉપર વિશેષે કરીને પાલ પડી છતાં
સ્થાનવિશેષે કરીને રૂળ કહ્યું છે તે કુશળ પુરુષોએ જાણવાં.

॥ શ્લોક ॥

શિરસિ શ્રિયમાપ્નોતિ બ્રહ્મસ્થાને મૃતિપ્રદા ॥

કેશબંધે ચ રોગાસિઃ કેશાંતે મરણં ભવેત્ ॥ ૩૧ ॥

અર્થ—મસ્તક ઉપર પડેથી લક્ષ્મીની પ્રાપ્તિ. તાળુ ઉપર પડેથી
મૃત્યુ આપનારી. વેણી ઉપર પડેથી રોગની પ્રાપ્તિ. અને કેશના છેડા
ઉપર પડેથી મૃત્યુ થશે એમ જાણવું.

॥ શ્લોક ॥

પ્રીવાયાં કલહો નિત્યં લલાટે ચ ધનક્ષયઃ ॥

દક્ષે કપોલે વિધવા વામે ચ પ્રિયદર્શનમ્ ॥ ૩૨ ॥

અર્થ—કંઠ ઉપર પડેથી નીત્ય કલહ. કપાળ ઉપર પડેથી દ્રવ્યનો
નાશ. જમણાં ગાલ ઉપર પડેથી વીધવાપણું અને ડાબાગાલ ઉપર
પડેથી પોતાનાં પ્રીયનું દર્શન થશે એમ જાણવું.

॥ શ્લોક ॥

દીર્ઘાવૃદ્ધક્ષિણે કર્ણે વામે સ્વર્ણવિભૂષણમ્ ॥

દક્ષિણે નયને દુઃસ્વં વામે વલ્લભદર્શનમ્ ॥ ૩૩ ॥

અર્થ—જમણાકાન ઊપર પડેથી દીર્ઘઆયુષ્ય. ડાબાકાન ઊપર પડેથી સોનાનાં અલંકાર. જમણાંનેત્ર ઊપર પડેથી દુઃખ અને ડાબાનેત્ર ઊપર પડેથી પતિનું દરશન થશે એમ જાણવું.

॥ શ્લોક ॥

નાસાયાં રોગસંપ્રાપ્તિરૂર્ધ્વોષ્ઠે કલહો ભવેત્ ॥

અધરોષ્ઠે ધનૈશ્વર્યં સંપુટે નિધનં ભવેત્ ॥ ૩૪ ॥

અર્થ—નાક ઊપર પડેથી રોગની પ્રાપ્તિ. ઊપરનાં હોઠ ઊપર પડેથી કલહ થશે. નીચેનાં હોઠ ઊપર પડેથી ધન અને ઐશ્વર્ય હોઠ સંપુટ (ઢાંકલા હોઠ) ઊપર પડેથી મરણ થશે એમ જાણવું.

॥ શ્લોક ॥

સુષુકે વિગ્રહઃ પ્રોક્તો વક્ત્રે મિષ્ટાન્નભોજનમ્ ॥

કંઠે વિભૂષણં પ્રોક્તં કક્ષયોઃ સુસ્વસંપદઃ ॥ ૩૫ ॥

અર્થ—દાઢી ઊપર પડેથી કલહ થશે. મોઢામાં પડેથી મીષ્ટાન્ન ભોજન મળશે. કંઠઊપર પડેથી અલંકાર પ્રાપ્તિ. અને બન્ને કાખ ઊપર પડેથી વેા સુખ અને સંપદા બન્ને પ્રાપ્ત થશે એમ જાણવું.

॥ શ્લોક ॥

પૃષ્ઠે બંધુવિયોગઃ સ્યાત્પાર્શ્વયોર્બંધુદર્શનમ્ ॥

સ્કંધયોઃ સ્ત્રીસુખાવાતિર્વાઙ્મોર્માણિવિભૂષણમ્ ॥ ૩૬ ॥

અર્થ—પૃષ્ઠગિપર પડેથી બંધુનો વીજોગ. બન્ને પડએ પડેથી બંધુનું દરશન. બંને કાંધે ગિપર પડેથી સ્ત્રીનું સુખ અને દંડ ગિપર પડેથી મણિયુક્ત અલંકારની પ્રાપ્તિ જાણવી.

॥ શ્લોક ॥

અર્થહાનિઃ કરે પ્રોક્તા વામે લાભો ભવેદ્ભુવમ્ ॥

દક્ષિણે મણિબંધે ચ મનસ્તાપો ધનક્ષયઃ ॥ ૩૭ ॥

અર્થ—જમણાં હાથ ગિપર પડેથી દ્રવ્યનો નાશ. ડાબા હાથ ગિપર પડેથી નિશ્ચય કરીને લાભ થશે. અને જમણા કાંડાગિપર પડેથી મનને સંતાપ તથા દ્રવ્યનો નાશ એ બન્ને થશે એમ જાણવું.

॥ શ્લોક ॥

વામે વિભૂષણં પ્રોક્તં કરમધ્યે મહત્સુખમ્ ॥

કરપૃષ્ઠે કરાંગુલ્યાં ભૂષણં હાનિકૃન્નસે ॥ ૩૮ ॥

અર્થ—ડાબા કાંડા ગિપર પડેથી અલંકારની પ્રાપ્તિ. હાથની હાથેલીમાં પડેથી મોટું સુખ. હાથના પૃષ્ઠભાગે પડેથી અથવા આંગળાં ગિપર પડીછતાં અલંકાર પ્રાપ્તિ. અને નખ ગિપર પડેથી હાનિકારક જાણવી.

॥ શ્લોક ॥

સ્તનયોર્બંધુદુઃસ્વં સ્યાત્ હૃદિ સૌખ્યવિવર્ધનમ્ ॥

કુક્ષો સત્પુત્રલાભઃ સ્યાદુદરે ચ સુમંગલમ્ ॥ ૩૯ ॥

અર્થ—સ્તન ઊપર પડેથી બહુ દુઃખ. તદ્દય ઊપર પડેથી સુખની વૃદ્ધી. કુખ ઊપર પડેથી સારા પુત્રનો લાભ. અને પેટ ઊપર પડી છતાં મંગલ કાર્ય થશે એમ જાણવું.

॥ શ્લોક ॥

નાભૌ સત્કીર્તિબુદ્ધિઃ સ્યાદ્રુહ્યસ્થાને મૃતિર્ભવેત્ ॥

કટ્યૌ ચ વસ્ત્રલાભઃ સ્યાદ્રુદે રોગસમુદ્ભવઃ ॥ ૪૦ ॥

અર્થ—નાભિ ઊપર પડેથી સારી કીર્તિ અને બુદ્ધિ થશે. ગુહ્ય સ્થાન ઊપર પડેથી મરણ પ્રાપ્ત. કમર ઊપર પડેથી વસ્ત્રનો લાભ અને ગુદસ્થાન ઊપર પડેલો રોગ ઊત્પન્ન થશે એમ જાણવું.

॥ શ્લોક ॥

ઊર્વોરપત્યસંપ્રાપ્તિર્જાન્વોર્બંધનમેવ ચ ॥

જંઘયોરર્થહાનિઃ સ્યાદ્રુલ્ફયોર્મરણં ભવેત્ ॥ ૪૧ ॥

અર્થ—જાંઘો ઊપર પડેથી કન્યા કિંવા પુત્રની પ્રાપ્તિ થશે. ધુટણ ઊપર પડેથી અંધન જાણવું. જંઘા ઊપર (એટલે જંઘન થી પગસુધી) પડેથી દ્રવ્યની હાનિ થશે અને બન્ને ગુદ્ધ ઊપર પડેથી મરણ થશે.

॥ શ્લોક ॥

દક્ષિણે ચરણે યાનં વામે શત્રુવિનાશનમ્ ॥

અંગુલીષ્વાત્મજાઃ કોશો ધાન્યલાભો નક્ષેષુ ચ ૪૨ ॥

અર્થ—જમણાપગ ઊપર પડેથી ગામ જવું થશે. ડાબા પગ ઊપર પડેથી શત્રુનો નાશ. પગનાં આંગળાં ઊપર પડેથી પુત્ર તથા ધનનો ખંડાર પ્રાપ્ત થશે. અને પગના નખ ઊપર પતન થઈ તેા ધાન્યનો લાભ થશે એમ જાણવું.

(યાંહાં સુધી સ્ત્રીઓનાં શરીર ઉપર પક્ષી પતનનો નિર્ણય)
કહ્યો.

અથસરઠારોહણફલાનિ.

હવે સરડાના ચઢવાનું ફળ કહું છઠી.

॥ શ્લોક ॥

एतदेवफलं विद्यात्सरठस्य प्ररोहणे ॥

पल्लवाः प्रपातनं चैव सरठस्य प्ररोहणम् ॥ ४३ ॥

અર્થ—એજ પ્રકારે ફળો સરડો આંગ ઊપર ચડેથી જાણવાં. પાલનું પડવું અને શરડાનું ચઢવું (એ બન્ને સમાન ફળને આપવાવાળાછે.)

॥ શ્લોક ॥

निधनार्थाय भवति शुभं विद्याद्विपर्यये ॥

पतनानंतरं तस्य रोहणं यदि जायते ॥

पतने फलमुत्कृष्टं रोहणेऽल्पफलं भवेत् ॥ ४४ ॥

અર્થ—એ બન્ને નાશને અર્થે થાયછે પરંતુ વીપર્યય છતાં શુભ જાણવું. શરડો શરીર ઊપર પડીને જોયડે તેા પડવાનું ફળ ઊષ્મ અને ચડવાનું ફળ તેનાં કરતાં આછું એમ જાણવું.

॥ શ્લોક ॥

આરોહણં ચોર્ધ્વવક્ત્રં અધોવક્ત્રં તુ પાતનમ્ ॥

ભવેદ્યદિ ચ શીઘ્રેણ તત્કલં જાયતે ધ્રુવમ્ ॥ ૪૫ ॥

અર્થ—(આરોહણ તથા પતન એનાં લક્ષણ કહુછી) મોઢું ઊપર કરીને જો અંગ ઊપર ચઢ્યોતો તેને આરોહણ કહેવું અને નીચુ મોઢુ કરીને ઊતરે તો તેને પતન કરી કહેવું એવા લક્ષણ યુક્ત સરડનું આરોહણ તથા પતન જો થયું તો શીઘ્ર ફળ પ્રાપ્ત થશે. એમ નિશ્ચયે કરી જાણવું

॥ શ્લોક ॥

इति पल्लीसरटयोः पतनाद्रોहणादपि ॥

स्त्रीणां ज्ञेयं विशेषेण यदुक्तं मुनिपुंगवैः ॥ ૪૬ ॥

અર્થ—એ પ્રમાણે પક્ષી અને સરડનાં પડવા ચઢવાનાં ફળો સ્ત્રીઓને, વીશેષે કરીને જાણ્યો એ કહેલ છે તે જાણવા.

इति पल्लीसरटयोः पतनारोहणफलानि.

એ પ્રકારે પક્ષી તથા સરડનું પડવું ચઢવું તથા તેનાં ફળ જાણવા.
(હવે સમય ભેદ કરી ફળમાં પણ ભેદ થાય છે તે કહું છી)

॥ શ્લોક ॥

अन्यदृक्षादिभेदेन फलभेदो भवेद्भुवम् ॥

स्वजन्मदिवसे जन्मनक्षत्रे नैधને विधौ ॥ ૪૭ ॥

અર્થ—સમય ભેદકરી ફળમાં પણ નિશ્ચય ભેદ થાય છે. પોતાનાં જન્મ દીવસે. જન્મનક્ષત્રે. ખારમો ચંદ્રમાં હોય તેદીને.

(૧૬)

અથ દિશાપરત્વે ગમનફલમ્.

હવે પોતાનાં શરીર ઉપર પશ્ચીમ પશ્ચા પશ્ચી તે જે દીશાયે જાય તેનાં ફળ કહું છું.

॥ શ્લોક ॥

પૂર્વાયાં ચિંતિતં કાર્યમાગ્રેવ્યામગ્નિજં ભયમ્ ॥

યામ્યે તુ મરણં વિદ્યાન્નૈર્ઋત્યાં કલહો ભવેત્ ॥ ૪૮ ॥

અર્થ—પૂર્વ દીશા એ જાય તો ચિંતિત કાર્ય થશે. અગ્નિ દિશાએ ગઈ તો અગ્નિ ભય. દક્ષિણ દીશા એ ગઈ તો મરણ થશે. નૈર્ઋત્યે ગઈ તો કલહ થશે એમ જાણવું.

॥ શ્લોક ॥

પશ્ચિમે ધનલાભાય વાયવ્યાં વ્યાધિસંભવઃ ॥

કૌબેર્યાં કીર્તિલાભઃ સ્વાદીશાન્યાં ચિંતિતં ભવેત્ ॥

પતનાનંતરં પશ્ચયા ગતાયાઃ ફલમાદિશેત્ ॥ ૪૯ ॥

અર્થ—પશ્ચિમદિશાએ ગએથી દ્રવ્ય લાભ. વાયવ્ય દિશા એ ગઈ તો રોગની પ્રાપ્તિનો સંભવ. ઉત્તર દિશાએ ગઈ તો કીર્તિ લાભ. ઇશાન્ય દીશા એ ગઈ તો ચિંતેલું કાર્ય થશે. એ કહેલું ફલ પાલી અંગ ઉપર પડ્યા પછી તે ગયાનું જાણવું.

અથ તિથિફલમ્.

હવે તિથી પરત્વે ફળ કહું છું.

॥ શ્લોક ॥

પ્રતિપલ્લોકસંપ્રાપ્તિર્દ્વિતીયા રાજ્યદાયિની ॥

તૃતીયાયાં ભવેદ્દાભશ્ચતુર્થ્યાં રોગ એવ ચ ॥ ૫૦ ॥

અર્થ—એકમને દિને સર્વ લોક અનુકુલ થાય. બીજ ને દિને રાજ્ય આપનારી. ત્રીજને દિને લાભ થશે અને ચોથને દિને પડીતો રોગની પ્રાપ્તિ થશે એમ જાણવું.

॥ શ્લોક ॥

પંચમ્યાં ત્વથ ષષ્ઠ્યાં વા સપ્તમ્યાં ચ ધનાગમઃ ॥

અષ્ટમ્યાં ચ નવમ્યાં ચ દશમ્યાં મરણં ધ્રુવમ્ ॥ ૫૧ ॥

અર્થ—પંચમી અથવા છઠ કિંવા સાતમને દિને પડેથી ધનનું આગમન. અષ્ટમી, નવમી, દશમી, એ દિને પડેથી મરણ જાણવું.

॥ શ્લોક ॥

एकादश्यां पुत्रलाभो द्वादश्यां पुत्रसंपदः ॥

त्रयोदश्यां भवेद्धानिश्चतुर्दश्यां धनक्षयः ॥ ૫૨ ॥

અર્થ—એકાદશીને દિને પડેથી પુત્રનો લાભ. બારશને દિને પડેથી પુત્ર તથા સંપત્તિની પ્રાપ્તિ. તેરશને દિને પડેથી હાની થશે. ચૌદસને દિને પડેથી દ્રવ્યનો નાશ જાણવો.

॥ શ્લોક ॥

पंचदश्याममावास्यां बंधुहानिर्धनक्षयः ॥ ૫૩ ॥

અર્થ—પુનમ અને અમાવાસ્યાને દિને પડીછતાં બંધુની હાની અને દ્રવ્ય નાશ ભાંજીવું.

અથ વારફલમ્.

હવેવાર પરત્વે ફળ કહું છ'ં.

॥ શ્લોક ॥

સોમે બુધે ગુરૌ શુક્રે ધનલાભઃ પ્રજાયતે ।

જાનૌ ભોમૈ તથા મંદે ધનહાનિઃ પ્રજાયતે ॥ ૫૪ ॥

અર્થ—સોમ, બુધ, ગુરુ, શુક્ર, એ દિને પડેથી ધનનો લાભ પામી
અને રવી મંગળ તથા શનીની પડેથી દ્રવ્ય નાશ થશે એમ ભાંજીવું.

અથ નક્ષત્રફલમ્.

હવે નક્ષત્ર પરત્વે ફળ કહું છ'ં.

॥ શ્લોક ॥

અશ્વિન્યામાયુરારોગ્યં ભરણ્યાં રોગ એવ ચ ॥

કૃત્તિકા ધનહાનિઃ સ્યાદ્રાહ્ને ચાંદ્રે ચ સંપદઃ ॥ ૫૫ ॥

અર્થ—અશ્વિની ઊપર પડેથી આયુષ્ય અને આરોગ્યતા. બરણી
ઊપર પડેથી રોગની પ્રાપ્તિ. કૃત્તિકા ઊપર પડેથી ધનની હાની. રાહી
ણી અને અગ્રએ ઊપર પડીતો સંપત્તિ પ્રાપ્તિ થશે એમ ભાંજીવું.

॥ શ્લોક ॥

આર્દ્રાયાં ચ ભવેન્મૃત્યુર્ધનલાભઃ પુનર્વસૌ ॥

પુણ્યે ચૈવં ભવેદ્લાભઃ સાર્પે ચ મરણં ધ્રુવમ્ ॥ ૫૬ ॥

અર્થ—આરદ્રા ઊપર પડેથી મૃત્યુ થશે. પુનર્વસુ ઉપર પડેથી ધનનો લાભ. પુષ્ય ઊપર પડેથી લાભ. અને અશ્વેશા ઊપર પડેથી નિશ્ચયે કરી મરણુ જાણવું.

॥ શ્લોક ॥

મથા ક્ષેમકરી પ્રોક્તા પૂર્વાયાં રોગસંપદઃ ॥

ઉત્તરાદિચતુષ્કેષુ શુભં ભવતિ નિશ્ચિતમ્ ॥ ૫૭ ॥

અર્થ—મથાઊપર પડેથી કસ્યાણુ કરનારી. પુર્વા ઊપર પડેથી રોગનો વધારો. ઉત્તરા, હસ્ત, ચિત્રા, સ્વાતી, એ ચાર નક્ષત્ર ઊપર પડેથી નિશ્ચયકરી શુભ થશે એમ જાણવું.

॥ શ્લોક ॥

વિશાસ્યાં ધનનાશાય મૈત્રે રાજ્યં વિનિર્દિશેત્ ॥

જ્યેષ્ઠાયાં નિધનં પ્રોક્તં મૂલે ચૈવ સુસ્વાગમઃ ॥ ૫૮ ॥

અર્થ—વિશાખા ઊપર પડેથી ધનનો નાશ. અનુરાધા ઊપર પડેથી રાજ્ય પ્રાપ્તિ. જ્યેષ્ઠા ઊપર પડેથી નાશ. મૂળ ઊપર પડેથી સૂઅની પ્રાપ્તિ.

॥ શ્લોક ॥

પૂર્વાષાઢા મૃત્યવે સ્યાદુત્તરા ક્ષેમકારિણી ॥

શ્રવણે રાજ્યસંપ્રાપ્તિર્ધનિષ્ઠાયાં ધનક્ષયઃ ॥ ૫૯ ॥

અર્થ—પૂર્વાષાઢા ઊપર પડેથી મૃત્યુ. ઉત્તરાષાઢા ઊપર કસ્યાણુ

(૨૦)

ની કરવાવાલી. શ્રવણ ઊપર રાજ્ય ની પ્રાપ્તિ. અને ધનેષ્ટા ઊપર ધનને
નાશ જાણાવે.

॥ શ્લોક ॥

શતતારામુ ચ સુખં પૂર્વાભાદ્રપદા શુભા ॥

શુભોત્તરાભાદ્રપદા રેવત્યાં રાજ્યદાયિની ॥ ૬૦ ॥

અર્થ—શતતારકા ઊપર પડેથી સુખ. પૂર્વાભાદ્રપદ ઊપર પડેથી
શુભ. ઉત્તરાભાદ્રપદા ઊપર પડેથી શુભ. રેવતી ઊપર રાજ્ય આપનારી.

અથ યોગફલમ્.

હવે યોગ પરત્વે ફલ કહું છઉં.

॥ શ્લોક ॥

શૂલવજ્રવ્યતીપાતે વ્યાધાતે પરિધે તથા ॥

વૈધૃત્યાં ઘાતમિત્યાહુરન્યે યોગાઃ શુભાવહાઃ ॥ ૬૧ ॥

અર્થ—શૂલ, વજ્ર, વ્યતીપાત, વ્યાધાત, પંરીધ તથા વૈધૃતી એ
ઊપર પડેથી ઘાત થશે. એસિવાયનાં યોગો ઊપર પડેથી શુભ જાણીવી.

અથ કરણફલમ્.

હવે કરણ પરત્વે ફલ કહું છઉં.

॥ શ્લોક ॥

નાગે ચતુષ્પદે શોકો ભદ્રાયાં મરણં ધ્રુવમ્ ॥

શેષાણિ શુભદાનિ સ્યુઃ કરણાનિ સદૈવ હિ ॥ ૬૨ ॥

અર્થ—નાગ, ચતુષ્પાદ, ઊપર પડેથી શોકકારક. બદ્રા ઊપર પડેથી નિશ્ચયેકરી મરણુ. એસિવાય બીજા રહેલાં કરણુ ઊપર પડીછતાં શુભ દાયક જાણવી.

અથ લગ્નફલમ્.

હવે લગ્ન પરત્વે ફલ કહું છજીં.

॥ શ્લોક ॥

મેષે વૃષે ચ લાભઃ સ્યાન્મિથુને સ્યાચ્ચ કન્યકા ॥

કર્કે વૃદ્ધિઃ સુતઃ સિંહે કન્યાલગ્ને ધનક્ષયઃ ॥ ૬૩ ॥

અર્થ—મેષ-વૃષભ ઊપર પડેથી લાભ. મિથુન ઊપર પડેથી કન્યા થશે. કર્કઊપર પડેથી પોતાનું ઊત્કર્ષ થશે. સિંહ ઊપર પડેથી પુત્રની પ્રાપ્તિ. કન્યા ઊપર પડેથી દ્રવ્યનો ક્ષય જાણવો.

॥ શ્લોક ॥

તુલાવૃશ્ચિકયોર્વસ્ત્રં ધનુર્મકરયોર્ધનમ્ ॥

મહાહાનિઃ કુંભલગ્ને મીને સંતાપકારિણી ॥ ૬૪ ॥

અર્થ—તુલા, વૃશ્ચિક, ઊપર પડેથી વસ્ત્ર પ્રાપ્તિ. ધન, મકર, એ ઊપર પડેથી ધનની પ્રાપ્તિ. કુંભ લગ્ન ઊપર પડેથી મોટી હાની. મીન ઊપર પડેથી તાપ કરાવનારી જાણવી.

॥ શ્લોક ॥

વૈધૃતૌ ચ વ્યતીપાતે ઉત્પાતગ્રહનાદિષુ ॥

યમઘંટે મૃત્યુદગ્ધદિને ચેત્કાલનાડિકે ॥ ૬૫ ॥

અર્થ—વૈદ્રત હોય. વ્યતીપાત, હોય. ઊતપાત દીવસે, ગ્રહણાદિકે,
યમધંટે મૃત્યુ યોગે. દગ્ધ દહાડે કાલનાડીકામાં

॥ શ્લોક ॥

વિષનાડ્યાં કૂરયુતે લગ્ને કૂરનિરીક્ષિતે ॥

કાલેષ્વેવં વિજાનીયાદ્યદુક્તં નહિ તત્ફલમ્ ॥ ૬૬ ॥

અર્થ—વિષનાડી માં. પાપ ગ્રહ યુક્ત લગ્નમાં. અથવા પાપગ્રહોની
દ્રષ્ટિમાં. ધૃત્યાદીક વખતે પક્ષી સારે ઠેકાણે પડીછતાં. જેદળ પ્રથમ કલા
વે સારાં દળ નથતાં નરસાં દળ પ્રાપ્ત થશે એમ જાણવું

॥ શ્લોક ॥

દુર્નિમિત્તે તથા જાતે નિધનં જાયતે ધ્રુવમ્ ॥

ઇતિ પલ્લ્યાઃ પ્રપાતે ચ ફલં જ્ઞેયં વિચક્ષણૈઃ ॥ ૬૭ ॥

અર્થ—તેમજ દુર્નિમિત્ત થયાછતાં નિશ્ચયે કરીને નાશ થાયછે એ
પ્રકારે કરીને કુશલ પુરશે. એ પક્ષીનાં પડવાનાં દળ સમજવાં.

અથ શાન્તિ.

હવે પાછું પક્ષીનાં શાન્તિ વિષે પ્રકાર કહું છું.

॥ શ્લોક ॥

પલ્લ્યાઃ સ્પર્શનમાત્રેણ સચૈલં સ્નાનમાચરત્ ॥

પંચગવ્યં તથા પ્રાશ્ય કુર્યાદાજ્યવિલોકનમ્ ॥ ૬૮ ॥

અર્થ—પાલનો સ્પર્શ થયા છતાં લાગલુંજ વસ્ત્ર સાથે સ્નાન કરવું.

(૨૩)

અને પંચગવ્ય (દુધ, દહી, ઘૃત, ગોમુત, છાંણ, એકત્રમેળવેલું) નું પ્રાશન કરી ઘૃતમાં (કાંસાનાં વાડકામાં યથાશક્તિ ધીબરી) પોતાનું મુખજેવું.

॥ શ્લોક ॥

અશક્તો વા સશક્તો વા યદીચ્છેચ્છૃભમાત્મનઃ ॥

પુણ્યાહં વાચયિત્વા તુ શાંતિકર્મ સમાચરેત્ ॥ ૬૯ ॥

અર્થ—અશક્ત અથવા શક્તી વાળો જે પોતાનું શુભધ્યે દેશે પુન્યાહવાચન કરીને શાંતિ કર્મ અવશ્ય કરવું.

॥ શ્લોક ॥

પ્રતિરૂપં મુવર્ણેન તદર્ધેન ચ વા પુનઃ ॥

તદભાવે યથાશક્ત્યા વિત્તશાઠ્યં ન કારયેત્ ॥ ૭૦ ॥

અર્થ—દસપલ અથવા પાંચપલ (જેનું પ્રમાણ છેલ્લે કહ લે છે) સુવર્ણની પક્ષીની પ્રતિમાં કરાવવી તેટલા સોનાનું સામર્થ્ય ન હોય તો યથા શક્તિ સુવર્ણની પ્રતિમાં કરાવવી લોભ નકરવો.

॥ શ્લોક ॥

રક્તવસ્ત્રેણ સંવેષ્ટ્ય ગંધપુષ્પૈઃ સુપૂજયેત્ ॥

તસ્યાગ્રે મુન્મયં રમ્યં કલશં જલપૂરિતમ્ ॥ ૭૧ ॥

અર્થ—તેને લાલ વસ્ત્ર વડે વીટીને ગંધ દુલોથી પુજન કરવું. તેની આગળ ત્રીકાનો ગિત્તમ કલશ પાણીથી ભરવો. તે કલશને—

॥ શ્લોક ॥

વસ્ત્રમાલ્યૈરલંકૃત્ય સ્થાપયેત્તંદુલોપરિ ॥

પંચામૃતં પંચગવ્યં પંચરત્નસમન્વિતમ્ ॥ ૭૨ ॥

અર્થ—વસ્ત્ર અને ધુલોની માલા થી અલંકૃત કરી ચોખા ઊપર સ્થાપિત કરવું તેમાં પંચામૃત, પંચગવ્ય, પંચરત્ન, (જેનો પ્રકાર પુંજ સા હિત્ય માં છેલ્લેકહલછે.)

॥ શ્લોક ॥

પંચત્વક્ પંચપત્રં તુ નિશ્કિપ્યાત્સપ્તમૃત્તિકાઃ ॥

પૂજયેલ્લોકપાલાંસ્તુ ગંધપુષ્પાક્ષતાદિભિઃ ॥

સંપૂજ્ય વિધિવદ્ધક્ત્યા તત્તન્મંત્રૈશ્ચ મંત્રવિત્ ॥ ૭૩ ॥

અર્થ—પાંચ છાલો, પાંચ પત્રી, સાત મૃત્તિકા, (જેનુ પ્રકારપણુ છેલ્લેકે હ વામાં આવેલછે તેમાં નાખવી પછી ગંધ પુષ્પ અક્ષતાદીકે કરીને તેનાં તેનાં મંત્રવડે ભગિત એ કરીને મંત્રવાલા કલશે લોકપાલ જે ધંદ્રાદીકે તેની પુજા કરવી.

॥ શ્લોક ॥

અગ્નિસંસ્થાપનં કૃત્વા હોમકર્મ સમારભેત્ ॥

મૃત્યું જયેતિ મંત્રેણ સમિદ્ધિઃ સ્વાદિરૈઃ શુભૈઃ ॥ ૭૪ ॥

અર્થ—અગ્નિની સંસ્થાપના કરી હોમકર્મનો આરંભ કરવો. તે હોમ મૃત્યું જયનાં મંત્ર વડે કરીને અને ઊત્તમ ખેરનાં સમીધથી આગ્નિ વિશે કરવો.

(૨૫)

॥ શ્લોક ॥

તિલૈર્વ્યાહતિભિર્હોમમષ્ટોત્તરસહસ્રકમ્ ॥

અથવાષ્ટોત્તરશતં કુર્યાત્સમ્યક્ સમાહિતઃ ॥ ૭૫ ॥

અર્થ—તિલવડે વ્યાહતી કહીને અષ્ટોતર સહસ્ર અથવા અષ્ટોતર શત (૧૦૮) આહુતી દેવી.

॥ શ્લોક ॥

અભિષેકં તતઃ કુર્યાત્તદુક્તં દ્વિજસત્તમૈઃ ॥

પુણ્યૈર્વારુણમૂર્તૈર્વા શાંતિમૂક્તેસ્તથૈવ ચ ॥ ૭૬ ॥

અર્થ—(હોમ થયા પછી) બ્રાહ્મણોએ પુણ્યકારક વરુણ સુક્તવડે તથા શાંતિ સુક્તવડે કરીને યજ્ઞમાનનાં મસ્તકઉપર અભિષેક કરવો.

॥ શ્લોક ॥

एवं सम्यग्विधानेन शान्तिकर्म करोति यः ॥

तस्यायुः श्रीर्जयो वृद्धिर्यशो रोगश्च जायते ॥ ७७ ॥

અર્થ—એ પ્રમાણે ઊત્તમ વીધાને કરીને જે કોઈ સાંતીકર્મ કરેછે તેને આયુષ્ય, શ્રી, લક્ષ્મી, જય, વૃદ્ધિ, યશ, અને આરોગ્યતા પ્રાપ્ત થાશે.

॥ શ્લોક ॥

पल्लीसरटयोः शान्तिविधानं शौनकोदितम् ॥

यः समारभते तस्य निर्विघ्नं जायते ध्रुवम् ॥ ७८ ॥

(૨૬)

અર્થ—પક્ષી, સરઠની શાંતિનો વિધાનશૌનકરૂપી એ કહેલછે એ તેપ્ર-
માણુને કાઢ આરંભ કરેછે તેને નિશ્ચયે કરીને વિઘ્નની પીડા થતી નથી.

इति पक्षीसरटयोः शांतिः समाप्ता.

એ પ્રકારે પક્ષીપતન અને સરઠા રોહણુની શાંતિ સમાપ્ત થઈ.

पक्षीशब्दशकुन.

હવે પક્ષીનાં શબ્દનું શકુન કહું છઉં

॥ श्लोक ॥

वित्तं ब्रह्मणि कार्यसिद्धिमतुलं शक्रे हुताशो भयं
याम्ये मित्रवधः क्षयश्च निर्ऋतेर्लाभः समुद्रालये ॥
वायव्यां वरमिष्टमन्त्रमशनं सौम्यार्थलाभस्तथा
ईशाने ग्रहगोधिकार्यमतुलं सर्वत्र भूमौ भयम् ॥ ७९ ॥

અર્થ—(પક્ષીશબ્દનાં દિશા પરત્વે ફળ) ઉર્ધ્વદિશાએ લક્ષ્મીની
પ્રાપ્તિ પૂર્વ દિશાએ કાર્ય સિદ્ધિ. અગ્નિ દિશાએ અગ્નિ ભય. દક્ષિણ દિશાએ
મિત્રનો વધ. નૈઋત્યે ક્ષય. પશ્ચિમે લાભ. વાયવ્યે મિષ્ટાન્ન ભોજન.
ઉત્તરે લાભ. ઇશાન્યમાં કાર્ય સિદ્ધી. પ્રથિવ ઉપર ભય. એ પ્રમાણે ફળ
જાણવું.

इति पक्षीसरटयोः फलकारिका समाप्ता.

ઈતિ પક્ષી સરઠનાં પતનારોહણુની કારિકાનો (નિર્ણય)

સમાપ્ત થયો.

(૨૭)

શાંતિ

હવે પદ્મી શબ્દની શાંતિ કહું છઉં

॥ શ્લોક ॥

તિલમાષાદિ દાનં ચ સ્નાત્વા દેયં દ્વિજન્મને ॥

પિનાકિનં નમસ્કૃત્ય જપેન્મંત્રં षઢક્ષરમ્ ॥ ૮૦ ॥

શતં સહસ્રમથવા સર્વદોષનિવર્હણમ્ ॥

શિષાલયે પ્રદયાદૈ દીપં દોષોપશાંતયે ॥ ૮૧ ॥

અર્થ—છાપકી પડીછતાં સચેલ સ્નાન કરીને તીલ અને અડદનું આમણુને દાન કરવું અને શંકરને નમસ્કાર કરીને શિવમંત્રનો અગીઆરશો જાપ કરવો અને શિવાલયમાં દીપો દીવો લગાડવો.

પંચગવ્ય પ્રકાર:

હવે પંચગવ્ય કરવાનો પ્રકાર કહું છઉં.

॥ શ્લોક ॥

પંચગવ્યં પવિત્રં તુ આહરેન્નામ્રભાજને

ગાયત્ર્યા ચૈવ ગોમૂત્રં ગન્ધદ્વારેણ ગોમયમ્ ॥ ૧ ॥

આપ્યાયસ્વેતિ ચ ક્ષીરં દધિક્રાવ્ણેતિ વૈ દધિ

તેજોસિ શુક્રમિત્યાજ્યં દેવસ્ય ત્વા કુશોદકમ્ ॥ ૨ ॥

અર્થ—શુદ્ધ તાંબાનું અથવા આખરાનાં પાનનું કરેલું એવું પાત્ર લઈ તે મધ્યે નીચે લખેલા પદાર્થો તેજક્રમે મેળવવા.

રાત્રી ગાયનું મુત્ર માસા ૮ — ગાયત્રી મંત્રવડે નાંખવું
 ઘોળીગાયનું છાંણ માસા ૧૫ — ગંધદ્વારા એમંત્રવડે નાંખવું
 પીળીગાયનું દુધ માસા ૧૨ — આપ્યાયસ્વ એમંત્રવડે નાંખવું
 નીળીગાયનું દહી માસા ૧૦ — દધિકાવળ્ય એમંત્રવડે નાંખવું
 કાલીગાયનું ધી માસા ૮ — તેન્નેસિશુક એમંત્રવડે નાંખવું
 દર્ભનું પાણી માસા ૪ — દેવસ્યત્વા એમંત્રવડે નાંખવું
 એરીતે સર્વે પદાર્થો એકત્રકરી ઓંકાર પ્રણવ એમંત્રવડે કરી ઐહું
 અર અથવા અધાડાનાકાષ્ટ વડે વલોવી ભેગાકરવા તેને ઊત્તમ પંચગવ્ય
 કેહેવું. એરીતે ન્ને જુદી જુદી ગાયોનાં પદાર્થો મલ્લવાનેા સંભવ નહોયતો
 એકજ ગાયનાં સર્વે પદાર્થો ભેળવવા તેનો પણુઅભાવ હોયતો હરકોઈ
 ગાયોનાં મલે તેમ પદાર્થો લઈ ઊપર લખેલા મંત્રવડે કરી પંચગવ્ય
 સિધ્ધકરવું માત્ર ગાય સિવાય ખીજા જનાવરોનાં પદાર્થોખિલકુલલેવા નહીં.

પંચામૃતપ્રકારઃ

હવે પંચામૃત કરવાનો પ્રકાર કહું છઊં.

॥ શ્લોક ॥

ગવ્યમાજ્યં વૃધિક્ષીરં માક્ષિકં શર્કરાન્વિતમ્

एकत्र मिलितं ज्ञेयं दिव्यं पंचामृतं परम् ॥ ૩ ॥

અર્થ—ગાયનુંધી, દહી, દુધ, મધ, સાકર, એ પદાર્થોને એકત્ર મે-
 ભવવાથી દિવ્ય એવું પંચામૃત કેહેવાય છે.

પંચપલ્લવાનિ

હવે પંચપલ્લવ કહું છઊં.

(૨૯)

॥ શ્લોક ॥

અશ્વત્થોદુમ્બરપ્લુક્ષચૂતન્યગ્રોધપલ્લવાઃ

પંચપલ્લવમિત્યુક્તં સર્વકર્મણિ શોભનમ્ ॥ ૪ ॥

અર્થ—પિપ્પલાનાં, ઊંખરાનાં, પીપરીનાં, વડનાં, આંખાનાં, એટલા
વૃક્ષોનાં પાનો તે પંચ પલ્લવ કહેવાં એ પંચપલ્લવ સર્વ કર્મોવિશે કહેલછે
(ખીજા કર્મો વીશે ખીજા પંચપલ્લવ કહેલા છે.)

પંચરત્નાનિ

હવે પંચ રત્નો કહું છઠી.

॥ શ્લોક ॥

સુવર્ણં રજતં મુક્તા રાજાવર્તે પ્રવાલકમ્

રત્નપંચકમાख्याતમિતિ ॥ ૫ ॥

અર્થ—સોનું, રૂપું, મોતી, પુખરાજ, પ્રવાલ, એરીતે પાંચરત્નો એ-
કત્ર કરેથી પંચરત્ન થાયછે તે પણ જો સમય ઊપર મળવાનો અભાવ
હોયતો“ અભાવે સર્વ રત્નાનાં હેમ સર્વત્ર યોજયેત્” એવાકયપ્રમાણે
સર્વરત્નોની ઠેકાણે સોનાની યોજના કરવી.

(પંચરત્નો એત્રણ પ્રકારનાંછે પરંતું આઠકાણે સુખ સાધ્ય એ-
વા અને સર્વને અનુકુલ થાય તેવાં કહ્યાંછે.)

સપ્તમૃત્તિકાઃ

હવે સપ્ત મૃત્તિકાનો પ્રકાર કહું છઠી.

॥ શ્લોક ॥

અશ્વસ્થાનાત્ ગજસ્થાનાત્ વલ્મિકાત્ સંગમાત્ હ્રદાત્
રાજદ્વારાત્ ચ ગોગોષ્ઠાત્ મૃદમાનોય નિક્ષિપેત્ ॥ ૬ ॥

અર્થ—ઘેડો અંધાતો હોય ત્યાની, હાથી અંધા તો હોય ત્યાંની
રાફડાની, નદીનાં સંગમની, તલાવની, રાજદ્વારની, ગાય અંધાતી હોય
ત્યાંની, એ પ્રકારે સાત ઠેકાણેની ઊત્તમ માટી જોઈ લાવવી. એને સ-
મ મૃત્તિકા કહેવાયછે.

ગ્રન્થના નિયમો તથા શાન્તિ સાહિત્ય:

- ૧ જોઠેકાંણે ડાણું જમણું અંગ કહેલ નથી ત્યાં બન્ને સમાન જાણવાં.
- ૧ જ્યાં સુદ તથવદ જણાવેલ નથી ત્યાં બન્ને પક્ષોની તિથીઓ
સમાન જાણવી.
- ૧ પવિત્ર અને એકાન્ત એવી જગા ગોમયથી લીપી શાન્તિને અર્થે
સિધ્ધ કરવી.

શાંતિ સાહિત્ય.

- ૧ બ્રાહ્મણુ શુશીલ અને સત્પાત્ર વેદોત્ક તથા પુરાણોત્ક કર્મકાંડમાં
કુશળ એવો વિદ્વાન શાન્તિ કરાવ નારો.
- ૧ બ્રાહ્મણ આચાર્યનાં હાથતળે કામ કરવામાં પ્રવિણ અને વેદોત્ક
તથા પુરાણોત્ક મંત્રજ્ઞાણુ નારો એવો જપવાસ્તે.
- ૧ બ્રાહ્મણો આહુતી તથા અવકાશનાં પ્રમાણુ મુજબ વેદ જાણના
રાસુપાત્ર અવશ્ય જોઈતા યથાશક્તિ બીજા કર્મ કરાવનારને આ-
ચાર્યની સમ્મતિથી ખેસાડવા.
- ૧ બ્રામ્મણોને ખેસવાને આસન તથા ગૌમુખી સાથે માળા.

૧ પટલીની મૂર્તિ આગળ કહેલા પ્રમાણ માથી યથા શક્તિ સોનાની

૧ રાતુવસ્ત્ર—યથા શક્તિ રેસમ અથવા કાપડનું રેન્ને ૧

૧ ચોખ્ખા—ઘડાનાંતીચેમંડલકરી ઘડોરાખવા પુર્તો

૧ માટીનોઘડો—સાધારણ નાહની ગાગરજેવડો

૧ પંચામૃતગાયતું—ધી, દહી, દુધ, મધ, સાકર, (યથા શક્તિ)

૧ પંચગવ્ય ગાયતું—મુત્ર, છાંણ, દુધ, દહી, ધી, દર્ભનું પાણી.

૧ પંચરત્ન—સોનું, રુપુ, મોતી, પુખ્તરાજ, પ્રવાસ, (યથાશક્તિ)

૧ પંચપદ્મવ—પીપળ, જીખર, પીપરી, વડનાં, આંખાના, પાનો

૧ પાંચઝાડોની છાલો—શમી, વડ, પીપળ, જીખર, આખો, તેનીછાલો

૧ સાત ઠેકાણાની માટી—ઘોડાનું સ્થાન, હાથીનું સ્થાન, રાફડો, સંગમ, તલાવ, રાજદ્વાર ગાયનો ગોઠો, એટલા ઠેકાણાની માટી

૧ માલા ટુલોની, ચંદન, અગરબત્તી, ધીનોદીવો, અખીર, ગુલાલ, દર્ભ, અધાડો, ઇત્યાદી,

૧ ખેરનાં લાકડા—આહુતીનાં પ્રમાણે.

૧ તલ કાળા અથવાસપેત—આહુતીનાં પ્રમાણ મુજબ

૧ ધી—આહુતીનાં પ્રમાણ મુજબચોખ્ખાંજોઈલેતું

૧ ઠાંસાની વાટકી—ધીભરેથી પોતાનું મોટું આખું દેખાયવેવડી.

૧ નાણું દક્ષણાસારુ યથા શક્તિચણી

૧ કર્મ ચલાવવાશારુ—આસન, ગૌમુખી, પંચપાત્ર, આચમની ત્રણાણું, અર્ધપાત્ર, તથા કલશ, એટલા યજમાન નીપાસે રાખવા બ્રાહ્મણોને આસન. માલા ગૌમુખી તથા દક્ષણા એરીતે પુજાવિધાનમાં કહેલી સામુગ્રિ પ્રથમથીજ સિદ્ધ કરી રાખ્યાથી શાન્તિ નીવખતે કોઈ વાતે લાવ વા મુકવાની મુઝવણપડે નહીં અનેક્રમ તથા દ્વિયામાં વિદ્વન યાચવાસ્તે અત્રે દીપ આપીછે. પૂજાસમાપ્તયાપછી સર્વે સાહિત્ય કર્મકરાવનાર આચાર્યેનેજ આપવાં.

ચેતવણી. વૃહસ્તોત્ર સરિત્સાગર. આ અપૂર્વ ગ્રન્થ.

થોડાજ દિવસમાં છપાઈ બહાર. પડશે. જેમાં આજપર્યંત કોઈનાં સાંભળવામાં, જોવામાં, કે વાંચવામાં પણ નહોતો આવ્યો હોય એવા અપૂર્વ સ્તોત્રો જે પ્રત્યાદિદેવતાઓએ દેવાપિ ઓએ પ્રભાષિંઓએ રાજાષિંઓએ મહુષિંઓએ અને મહાસાધુજનો ઈત્યાદિકોએ કરેલા (૨૦૧) સમસ્તદેવતાઓ સંબંધી અવળુંનીચ સ્તુતિપર ગ્રંથોનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યોછે જેથી એની મહત્વના શ્રેષ્ઠત્વના અને ઉત્કૃષ્ટતા વિશે સુર સુર જનો પુસ્તકમાં આવનારા વિષયનાં નીચે લખેલા થોડા નામોથીજ અનુમાન રશે.

શ્રીરામચંદ્ર પંચાયતન સંબંધી માનસ તથા બહિઃ પુણ્યમકાર.

શ્રીહનુમાનકવચ;	રાત્રુક્કવચ;	ભરતકવચ;	લક્ષ્મણકવચ;
શ્રીસીતાકવચ;	સીતાસ્તવરાજ;	સીતાસહસ્રનામ;	સીતાષ્ટાતેરશતનામ;
સીતાસ્તવન;	સીતાસ્તોત્રો;	સીતાષ્ટકો;	સીતારામાષ્ટકવિગેરે;
શ્રીરામચંદ્રકવચ;	રામહૃદય;	રામરક્ષા;	રામસ્તવરાજ;
રામસહસ્રનામ;	રામાષ્ટોત્તરશતનામ;	રામગીતા;	સંક્ષિપ્તરામાયણ;
સારરામાયણ;	દેહુરામાયણ;	જ્ઞાનપંથિકા;	રામવેદાન્તોપદેશ;
અધ્યાત્મજોષદેશ;	રામસ્તોત્રો;	રામનવક;	રામાષ્ટકો;

ઈત્યાદિ અનેક (હૃદય તથા અંગુલ્યાદિ ન્યાસ ધ્યાન અને મંત્રો સાથે.) સ્તોત્રરત્નોની માસારૂપે આ ગ્રન્થની રચના કરીછે. જેની પુર્ણ અનુક્રમણિકાના નામો અંગ્રેજીમાં સંકલ્પને લીધે આખ્યાં નથી એની કિંમત સર્વ ઈશ્વરપરાયણ પુરુષો તથા સર્વગને અનુકુલ આવે વારતે બહુ અલ્પ એટલે ઊત્તમ પુઠા બંધાઈ સાથેનાં પુસ્તકોના કુલ રૂ. ૧, રાખેલી છે જે પુઠા નિત્ય પાઠ કરનારને અપરસ (સેવણ) માં પણ અભડાયે નહી વારતે કેવળ ગુંદર અથવા આંબલીના બીજની ખજાળી તૈયાર કરવામાં આવશે. ટપાલજું હાસિલ વેલ્યુપેબલ અમર રજીસ્ટર વગેરે કરી મોકલવાનું ખર્ચ મનાવનારને માથે છે સામઠા હા પુસ્તક લેનારને એક પ્રત વધારે આપવામાં આવશે. પુસ્તકો વેચનારને સામઠો પ્રતો ખરીદીથી રીતસર કમીશન આપવામાં આવશે. જે સળજેના આ ગ્રંથ રત્નમાળાની અપેક્ષા રાખતા હોય તેઓએ એક પેસાનાં પેસ્ટકાર્ડ ડિપર પોતાના નામ ઠેકાણાં લખી અનુકુલ ખર્ચ મોકલવા લખી બજાવવું તેઓને તરત રવાના કરવામાં આવશે કિમત રોકડી અગર વેલ્યુપેબલથી મોકલવી ટપાલની ટીકીટો મોકલાવેથી દર રૂપીયે એકઆનો વધારેનો મોકલવી.

ઠે. યદવંશીય પુસ્તકાલય.

ભુલેશ્વરબજાર

સુબંધ.

યદુવંશીય.

ગોવર્ધનદાસ લક્ષ્મીદાસ.

પ્રાચીન ગ્રંથ પ્રકાશક.

વિજ્ઞાપના.

મુંબઈ શહેરના તથા બહાર ગામના લોકોને જોઈએ તે વખતે હરેક પ્રકારનાં પુસ્તકો ધડીઆલો તથા દવાઓ (દેશી તથા વીલાયતી) વગેરે હરેક વસ્તુ મળવાની અડચણ પડે તહીં વાસ્તે અમે નવી વ્યવસ્તા કરીછે.

મુંબઈ, પુના, કલકત્તા, કાશી, લખનૌ, ગુજરાત વગેરે ઠેકાણે છપા-યેલાં સંસ્કૃત તથા મરાઠી, હિંદુસ્તાની, ગુજરાતી તથા ઈંગ્લિશ મુસલ-માની પુસ્તકો પત્ર આવ્યા બરાબર રવાના કરશું, તેજ પ્રમાણે બીજે સામાન મગાવ્યાથી પણ યોગ્ય કિંમતથી તથા કસોટીથી ખરીદ કરીને વખત ઉપર મોકલાવશું, તે બદલ માફક કમીશન લેવામાં આવશે. અમારી દુકાને કોઈ પણ વેચવાને અર્થે માલ મોકલાવશે તો તેની પાસેથી યોગ્ય કમીશન લઈ વેચવાસાઝ રાખવામાં આવશે.

પુસ્તકોસાઝ અથવા માલસાઝ પૈસા માત્ર આગળથી મોકલવા, તે વીશે ઉત્તર મગાવેો હોય તો રિપલાઈ કાર્ડ અથવા ટપાલની ટીકીટ મોકલાવાવી.

અમે છપાવેલાં પુસ્તકો વિષે વેપારી લોકોના ફાયદાસાઝ કમીશનનો ભાવ જુદોજ રાખ્યો છે, તે વિશે તેઓએ પ્રત્યક્ષ મળીને અથવા પત્ર મોકલાવી ખુલાસો કરવો.

પ્રાચીન અને અપ્રસિદ્ધ એવા ન છપાયેલા ઉત્તમ ગ્રંથ જો કોઈ છાપી પ્રસિદ્ધ કરવા સાઝ અમારી તરફ મોકલાવશે, અને તે જો અમને પસંદ પડશે તો તે વેચાતો લઘુ ધણી ખુશી સાથે છપાવી પ્રસિદ્ધ કરશું.

જીલ્લેશ્વરબજાર,

મુંબઈ.

} લાં ગોવર્ધનદાસ લક્ષ્મીદાસ.

પ્રાચીન ગ્રંથ પ્રકાશક વેપારી, તથા, કમીશન એજન્ટ.

॥ श्रीः ॥

सम्मतिपत्रमिदम्

गोस्वामी

श्रीगोविंदात्मज

श्रीदेवकीनंदनाचार्यः

श्रीमद्रोकुलेन्दुर्जयतितराम्

गोस्वामीजी श्री श्री० ६ गोविंदात्मज श्रीदेवकीनंदनाचार्य कामव-
ननिवासी के आडीसों यह सम्मति और आज्ञापत्र दीयोहे जो यशवंती भाटी-
या ज्ञानीय श्रेष्ठ ठक्कर लक्ष्मीदासात्मज गोवर्धनदासभाई ईन्ने जो वर्तमान
कालकुं अनुसरकें हरेक तन्हेके प्राचीन ग्रन्थनको जीर्णोद्धार होयवेके लीयें
अति परिश्रम सों पुरातन पुस्तक उपलब्ध कर शुद्ध करवायकें उपवाय प्रसिद्ध
करवेको स्तुतिपात्र काम मायें उठायोहे. वामेके ईन्ने आजपर्यन्त मुद्रित
कियेभये ग्रन्थ हमने अवलोकन कीयेंहे. सो अत्युत्तम संग्रह करवेके योग्य
हैं और हुं—आश्रय मिलेसुं उत्तमोत्तम ग्रन्थ जो नष्ट होते जाय हैं उनको
पुनरुज्जीवन ईमके हस्तसों होयवेको संभव हे! या बातसों हम अत्यन्त प्रसन्न
होय या उत्तम कार्यकों प्रशंसनीय और वर्णनीय जानि समस्त वैष्णव और
इतर विद्वान लोगनकों यह भलामन करें हैं जो या गृहस्थके सङ्गयोगकों इनके
उपवाये भये पुस्तक खरीद अवश्य आश्रय हेनो उचित हे कारण कुलीन
पिताके गर्भश्रीमन्त पुत्रकों अल्पावस्थामें विश्वासघाती लोगने स्वहितार्थ
जालमे फसाय लक्षावधि रुपैयानिकी शालत डुबोय कीन्ही तोह्र ईन्ने शान्त
बुतिसूं स्वधर्म मेंद्रठ ताराख संकटकों ईश्वरी तंत्र मानकें संतोषयुक्त आर्य
धर्मकी रक्षाको सर्वोत्कृष्टोद्योग हातमें लीयोहे. तातें इनकी धर्ममें प्रवृत्ति,
पवित्र बुद्धि, और धर्म कार्यमें दक्षता देख बहोत प्रसन्नतापूर्वक या गृहस्थकों
धन्य वाद दे यह सम्मतियुक्त आज्ञापत्र दीयोहे. किमधिकमिति शम्. भाद्रपद
रुक्म ५ भृगु संवत् १९४६ मुंबई.

हस्ताक्षराणि श्रीक्षेत्रवटेश्वरनिवासिनो वामुदेवशास्त्रिणः सन्ति ॥

વિનંતી.

સર્વે સદ્ગુણસ્થોને સવિનય પ્રાર્થના કરવામાં આવે છે જે આજસુધિ કોઈએ છાપી પ્રસિદ્ધ ન કરેલા એવા અતી ઉત્તમ અપુર્વ ઇતીહાસિક અને સ્તુતિપર ગ્રંથો છપાવી પ્રસિદ્ધ કરવાનું કામ એમોએ સ્વિકાર્યું છે તે મધ્યેનાં તૈયાર ગ્રંથોની ટીપ આપનાં અવલોકનાર્ય નીચે આપી છે તેનાં જોતેજનને અર્થે આપ તરફથી પુસ્તક ખરીદીનો જોદાર આશ્રય મળશેજ એવી પૂર્ણ આશા છે.

ગ્રંથોનાં નામ.

કિ. રૂ. આ. પો. આ.

૧ શ્રી આનંદ રામાયણ સંસ્કૃત.....	૫	૦	૮
૨ શ્રી વિકુલ પંચરત્ન રેશમી ગુટકો.....	૦	૧	૬
૩ શ્રી મહિપતિકૃત સંતવિજય ગ્રંથ મરાઠી.....	૩	૦	૫
૪ શ્રી રામદાસસ્વામિનાં ચરિત્રની ખખર મરાઠી	૨	૮	૩
૫ શ્રી ભ્રાંત નિવારણ દરપણ હિન્દુસ્થાની	૧	૦	૨
૬ શ્રી ગોપીકા ગીત ત્રણ ભાષામાં	૦	૨	૦૧૧
૭ શ્રી બ્રમર ગીત ત્રણ ભાષાનું નદદાસજી કૃત ...	૦	૩	૦૧૧
૮ અભિ જ્ઞાન શાંકુતલ નાટક સંસ્કૃત તથા મરાઠી ગદ્યપદાત્મક ટીકાસાથે	૩	૮	૫
૯ સ્વમ્મ તથા આયુષ્ય નિર્ણય ગુજરાતી ટીકાનું...	૦	૪	૦૧૧
૧૦ શિવાખાવતી કવિરાજ ભુખણનાં ઇતિહાસસાથે હિન્દુસ્થાની	૦	૬	૧
૧૧ શિવરાજ ભુખણ કાવ્ય કવિરાજ ભુખણકૃત હિન્દુસ્થાની	૦	૧૨	૧

૧૨ પદ્મીપતન નિર્ણય ગુજરાતી ટીકાનું..... ૦ ૪ ૦૧૧
એસીવાય ખીજ સર્વ પ્રકારનાં ગ્રંથો અમારી દુકાનેથી મળશે વેલ્યુપે-
અન્ન અથવા રજીસ્ટર બુક પારસલ મગાવેથી ટપાલખર્ચ વધારે પડશે.

ઠેકાણું

ચદુવંશી બાટીયા રાતીય

ચદુવંશી પુસ્તકાલય

ગોવર્ધનદાસ લક્ષ્મીદાસ

ભુક્ષેતરખતાર મુંબઈ.

પ્રાચીન ગ્રંથ પ્રકાશક.

